

Відгук
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Кравчуна Олексія Степановича
«Теоретико-методологічні засади розвитку інвестиційних платформ в Україні», представлену на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дисертації. Становлення національної економіки вимагає нових підходів до інвестиційної діяльності, зокрема впровадження нових компонентів, що могли б пришвидшити та підвищити ефективність безпосередньо інвестиційного процесу.

Становлення інвестиційних платформ в Україні є запорукою розвитку сучасної економіки, що здатна відповісти на нові виклики в технологічному розвитку. Для реалізації належного рівня функціонування інвестиційних платформ, перш за все, мають бути певні гарантії з боку країни, наприклад, як стратегія управління розвитком інвестиційних платформ та відлажені механізми між державою та приватним сектор, щодо реалізації інвестиційних проектів.

Враховуючи сучасні процеси глобалізації, можна спостерігати прогресивні зміни в інвестуванні – а саме запровадження та застосування інвестиційних платформ. До інвестиційних платформ входять платформи та додатки, які дають інвесторам можливість вкладати свої гроші в акції та ділитися компаніями за допомогою платформ для збору коштів. В свою чергу, інвестори використовують цифрові технології для належного аналізу середовища функціонування інвестиційного проекту. Так, наприклад, багатомільйонний стартап, побудований навколо цифрових платформ, може надати інвестору впевненість у доцільності вкладання коштів в проект.

Все вищезазначене свідчить про високу актуальність розробки теоретико-методичних та практичних аспектів управління розвитком інвестиційних платформ, що створить підґрунтя для розробки державно-приватних заходів для реалізації потенціалу інвестиційних платформ. Це

підвищує актуальність теми, обраної для дослідження Кравчуном О.С.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідних тем в межах науково-дослідних тем Класичного приватного університету: «Розвиток національної економіки в контексті сучасної економічної теорії» (державний реєстраційний номер 0116U000798), у межах якої здобувачем запропоновано методологічний підхід до визначення стратегії розвитку інвестиційних платформ; «Науково-методичне забезпечення фінансово-економічних процесів» (державний реєстраційний номер 0110U003962, 2014–2017 рр.), здобувачем визначено інструмент підтримки прийняття інвестиційних рішень; «Розробка кількісних методів оцінювання та механізмів забезпечення сталого розвитку соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0112U007364), де автором розвинуто теоретико-концептуальні положення щодо розвитку інвестиційної платформи країни; Національної металургійної академії України: «Моделювання економічної поведінки та стратегії розвитку суб'єктів господарювання» (державний реєстраційний номер 0116U008360), «Методологія соціально-економічного, інформаційного та науково-технічного розвитку регіонів, галузей виробництва, підприємств та їх об'єднань» (державний реєстраційний номер 0116U006782), у межах автором запропоновано низку заходів щодо вдосконалення механізму функціонування індустріальних парків.

Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці та обґрунтуванні теоретичних, методологічних і концептуальних положень, а також науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення функціонування та сприяння розвитку інвестиційних платформ у структурі національної економіки та активізації внутрішніх процесів самоорганізації країни.

У дисертації вперше запропоновано модель імплементації інвестиційної платформи в структуру екосистеми національної економіки,

базою якої виступили наявні елементи інтеграції інвестиційної платформи в локальне середовище національної економіки (стор. 60, стор. 62-66).

Дисертантом вперше обґрунтовано концептуальні положення щодо формування та становлення інвестиційної платформи країни як цілісного інституту, структура якого на горизонтальному базовому рівні охоплює об'єкти та суб'єктів господарювання за територіальним принципом (індустріальні парки); на горизонтально-вертикальному рівні організована за галузево-територіальним принципом і виступає надбудовою інвестиційної платформи, багатовимірність площини якої забезпечує перетин науки, виробництва та бізнесу (технологічні й наукові парки) (стор. 126-129).

Враховуючи стрімкий розвиток ІТ та їх впровадження в усі сфери господарської діяльності, у дисертації розроблено модель впливу інформаційних технологій на інвестиційну привабливість національної економіки, яка окреслює основні шляхи подальшого розвитку інвестиційного потенціалу країни в розрізі використання зазначених у моделі елементів сучасних інформаційних технологій (стор. 157; стор. 167-171).

Результатом дослідження стала розробка методологічного підходу до обґрунтування стратегії розвитку інвестиційних платформ, який представлено як послідовність етапів реалізації інноваційних проєктів в Україні, що включає стратегічне управління, планування стратегії та життєвого циклу в програмному менеджменті (стор. 153-154; стор. 313-314).

Здобувачем удосконалено модель системних складових полівекторності в інвестиційному середовищі України, в основу якої покладено вдосконалену систему державного інвестування за такими напрямками, як: визначення принципів інвестування, їх механізмів, пріоритетів; робота з високотехнологічними проєктами і їх можливими результатами (стор. 79-84; стор. 86-88).

Варто звернути увагу на розвинуту методологію інвестиційного аналізу територій, яка базується на уточненні суті категорії «інвестиційний ландшафт», використанні теоретико-методологічних положень

ландшафтного підходу, просторового аналізу та особливостей формування територіальних інвестиційних потоків у частині обсягів капітальних інвестицій, прямих іноземних інвестицій і фінансових вкладень підприємств (стор. 280-283; стор. 285-288).

Автором удосконалено інструмент підтримки прийняття інвестиційних рішень як засіб активізації процесів самоорганізації мікро- та макроінвесторів, заснований на засобах і технологіях імітаційного моделювання, теорії інвестування та критичного мислення експерта, що приймає рішення (стор. 393-395).

Слід звернути увагу на ідентифікацію статусу індустріального парку як елементу інвестиційної платформи країни й об'єкта інвестування за формальними ознаками дійсності функціонування та дотримання його діяльності чинним нормативно-правовим актам (стор 330; стор. 346-348).

Автором визначено стратегічні напрями розвитку функціонування паркового механізму, що стосуються запровадження системи багатовимірного моніторингу результатів його діяльності, незалежно від наявності чи відсутності державного фінансування, визначення єдиних уніфікованих правил функціонування та розвитку для всіх паркових структур (стор. 358-360).

Здобувачем розвинуто теоретичний підхід до визначення суті понятійно-категоріального апарату в частині термінів: «стратегія», «полівекторна стратегія», «інвестиційна платформа». Обґрунтовано, що стратегія – це довгостроковий план, який враховує всі базові фактори, можливості, загрози при своїй реалізації; полівекторна стратегія – довгостроковий план, що адаптується під кожен складову зовнішнього та внутрішнього економічного середовища країни й реалізація якого залежно від цих чинників може бути різною; інвестиційна платформа – сукупність програмних дій, систем поглядів, принципів, механізмів управління інвестиційними потоками, злагоджена взаємодія яких у фактичному й електронному форматі забезпечують мобільність і диверсифікацію інвестицій

у просторі та часі, координацію й контроль за інвестиційними процесами з боку зацікавлених учасників, з метою формування ринку інвестиційного капіталу та ринку інвестиційних товарів і послуг, зорієнтованих на інновації (стор. 40-41; стор. 60-51; стор. 71-73).

Здобувачем обґрунтовано теоретико-методичний підхід до визначення засобів підвищення спроможності регіонів залучати інвестиційні ресурси, зміцнюючи взаємозв'язок між державно-приватним партнерством, національним режимом інвестиційної діяльності, укладених міжурядових угод про сприяння й взаємний захист інвестицій та економічного стану на рівні грошово-кредитної системи країни, традиційних галузей національної економіки, банківського сектору національної економіки (стор. 144-146).

Дисертантом розвинуто теоретико-методичний підхід до реалізації стартапів в Україні за допомогою акселераторів та інкубаторів, що визначає основні відмінності між двома інвестиційними платформами, а саме: за фазою інвестування: акселератор – розвиток від ранніх фаз до стадії зростання, бізнес-інкубатор – від ефективності до стадій зростання; за часовими рамками: акселератор – часові рамки 12–24 місяці, бізнес-інкубатор – часові рамки 3–4 місяці; за екосистемою: акселератор – доступ до місцевої екосистеми, галузеве ноу-хау через експертів та університетські зв'язки, легке наставництво; бізнес-інкубатор – інтенсивне наставництво, розширений доступ до мережових експертів, не зосереджено на місцевій екосистемі; за доступом до фондів: акселератор – доступ спрощений, але є не основною метою, бізнес-інкубатор – доступ до інвесторів; за бізнес-моделлю: акселератор – оренда інфраструктури та надання послуг, бізнес-інкубатор – оренда інфраструктури та надання послуг (стор. 453-457).

Варто звернути увагу на концептуалізацію положення щодо розвитку інвестиційної платформи країни на основі визначення пріоритетності та актуалізації внутрішньої самоорганізації інвестиційних процесів в умовах відтоку капіталу та обмеження в доступі до зовнішніх інвестиційних ресурсів шляхом забезпечення ефективної взаємодії та ініціації інвестиційної

активності університетів, влади, бізнесу, споживачів (стор. 380-383).

Визначено механізм самоорганізації процесів залучення інвестицій на макроекономічному рівні, що надає змогу застосовувати нові моделі інвестування окремих галузей, а також сприяє збільшенню масштабів та ефективності ведення бізнесу, підвищенню активності залучення мікроінвесторів (стор 384-386).

У роботі використовувалися такі методи: історико-економічний – для вивчення розвитку інвестиційних, краудфандингових платформ і стартапів; узагальнення, індукції, дедукції, аналізу й синтезу – для систематизації поглядів учених і розгляду понятійно-категорійного апарату; статистичного аналізу – для аналізу поточного стану інвестиційного клімату країни й показників діяльності краудфандингових платформ, показників результативності міжнародного трансферу технологій в Україні, процесів самоорганізації в середовищі інвестування; компаративного аналізу – для проведення порівняльного аналізу зарубіжного досвіду; графічний – для візуалізації аналітичних даних; структурно-логічний – для вдосконалення інструментів розвитку інвестиційних платформ; статистичний, фрактального аналізу – для дослідження мінливості обсягів капітальних інвестицій України за видами економічної діяльності; стратегічного аналізу – для виявлення факторного впливу на розвиток інвестиційних процесів в Україні; просторового аналізу, ландшафтний підхід – для обґрунтування методології просторового аналізу інвестиційного ландшафту України; узагальнення, статистичний, ретроспективний та критичний аналіз, нормативно-правовий, порівняння – для обґрунтування стратегічних напрямів розвитку інфраструктури інвестиційної платформи; імітаційного моделювання – для розробки імітаційної моделі прийняття інвестиційних рішень.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що теоретичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних методик і рекомендацій щодо удосконалення розвитку інвестиційних платформ в Україні. Результати дослідження використовуються державними органами, організаціями місцевого самоврядування та підприємствами, що

відносяться до різних галузей національної економіки, а також фінансовими установами.

Оцінка публікацій. За результатами дослідження опубліковано 41 наукову публікацію, з яких: 1 – одноосібна монографія, 2 – розділи в колективних монографіях, 23 – статті (з них 21 – у наукових фахових виданнях України, зокрема тих, які входять до міжнародних наукометричних баз даних, 1 – у зарубіжному виданні), 15 – матеріали конференцій. Отримані нові наукові положення, висновки і рекомендації повною мірою висвітлено у наукових публікаціях Кравчуна Олексія Степановича.

Апробація результатів дослідження. Положення дисертаційної роботи достатньо обговорені і пройшли необхідну апробацію. Основні теоретичні, методологічні та практичні положення і результати дисертації доповідалися на 15 міжнародних науково-практичних конференціях, проблематика яких відповідає темі дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів». Автор є безпосереднім ініціатором проведення наукового дослідження, ним самостійно сформульовано і обґрунтовано теоретичні розробки, висновки і рекомендації, а також здійснено керівництво практичним впровадженням результатів дисертаційної роботи. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел за розділами. Зміст дисертації відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Матеріали кандидатської дисертації здобувача при виконанні цієї дисертації не використовувались.

Відповідність автореферату змісту дисертації. Зміст автореферату і основні положення дисертації ідентичні. Автореферат повно та достовірно відображає основні положення дисертації.

Стиль та мова викладення результатів дослідження. Текст дисертації викладено науковим стилем, грамотною українською мовою.

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Незважаючи на позитивну оцінку дисертаційної роботи, що рецензується, до її змісту є певні зауваження і побажання:

1. У четвертому розділі, підрозділ 4.2 дисертації, автором запропоновано обґрунтовано підхід до ідентифікації статусу індустріального парку як елементу інвестиційної платформи країни й об'єкта інвестування за формальними ознаками дійсності функціонування та дотримання його діяльності чинним нормативно-правовим актам. Доцільно уточнити, чи не вплине на ефективність підходу мінливість законодавчої бази.

2. Розуміння суті інвестиційної платформи автор зводить до «сукупності програмних дій, систем поглядів, принципів, механізмів управління інвестиційними потоками, злагоджена взаємодія яких у фактичному й електронному форматі забезпечують мобільність і диверсифікацію інвестицій у просторі та часі, координацію й контроль за інвестиційними процесами з боку зацікавлених учасників, з метою формування ринку інвестиційного капіталу та ринку інвестиційних товарів і послуг, зорієнтованих на інновації». Тим самим автор для тлумачення досліджуваної категорії застосовує потоковий та системний підхід, що обумовлює необхідність застосування відповідних методів дослідження. Тому постає питання, наскільки узгоджено визначення суті категорії «інвестиційна платформа» із реалізованими у дисертації методичними та практичними засади.

3. Автором запропоновано методологічний підхід до обґрунтування стратегії розвитку інвестиційних платформ, який представлено як послідовність етапів реалізації інноваційних проектів в Україні. Цікавим є погляд автора на те, що у реальному середовищі послідовність може бути порушена під впливом зовнішній або внутрішніх чинників, тому постає питання, яким чином зміниться визначена послідовність реалізації підходу і як це вплине на його ефективність.

4. Враховуючи на розроблену автором «модель впливу інформаційних

технологій на інвестиційну привабливість національної економіки, яка окреслює основні шляхи подальшого розвитку інвестиційного потенціалу країни в розрізі використання зазначених у моделі елементів сучасних інформаційних технологій» доречно пояснити, яким елементом чи параметром передбачено врахування ризиків шахрайства, крадіжок та втрати особистих даних тощо, яке тягне за собою поширення інформаційних технологій.

5. Визначені автором «концептуальні положення щодо формування та становлення інвестиційної платформи країни як цілісного інституту, структура якого на горизонтальному базовому рівні охоплює індустріальні парки; на горизонтально-вертикальному рівні - технологічні й наукові парки (розділ 4 дисертації), доцільно додатково пояснити з позиції того, що в Україні недостатньо налагоджена та врегульовано державою взаємодія між парковими структурами, а концепція передбачає їх безпосередню співпрацю.

6. Необхідним є пояснення, запропонована автором «методологія інвестиційного аналізу територій, яка базується на уточненні суті категорії «інвестиційний ландшафт», використанні теоретико-методологічних положень ландшафтного підходу, просторового аналізу та особливостей формування територіальних інвестиційних потоків « при реалізації не конфліктує з існуючими та загальноприйнятими методологіями інвестиційного аналізу. Чи можуть результати їх реалізації доповнити одна одну?

7. Окремі зауваження стосуються стилістики змісту дисертації та побудови її структури, але вони є не принциповими.

Утім указані вище зауваження не носять принципового характеру, а дисертаційна робота заслуговує високої оцінки.

Загальний висновок до дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Кравчуна Олексія Степановича являє собою завершене дослідження, у якому розроблено теоретичні, методичні та концептуальні положення щодо вдосконалення функціонування та сприяння розвитку інвестиційних

платформ у структурі національної економіки, що підтверджує внесок результатів дисертації у галузеву науку «Економіка та управління національним господарством», як складову частину економічної науки

Дисертаційна робота має логічну побудову, її автор системно підійшов до постановки проблеми, формулювання задач, обрав вірні методи та прийоми дослідження.

З огляду на актуальність теми дослідження, теоретичну і практичну значущість, наукову новизну одержаних результатів можна зробити висновок, що дисертаційна робота «Теоретико-методологічні засади розвитку інвестиційних платформ в Україні» відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, виконана на високому науковому рівні, відповідає вимогам нормативних документів щодо докторських дисертацій (зокрема, пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 зі змінами та доповненнями), а її автор – Кравчун Олексій Степанович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

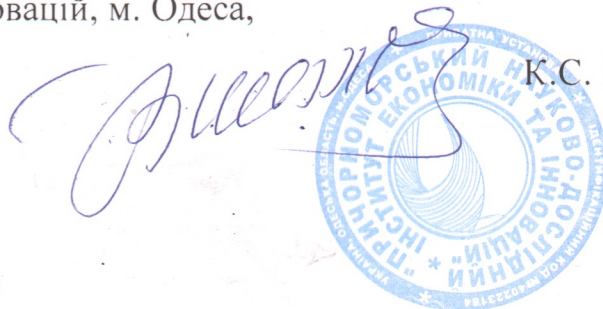
Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,

Причорноморський науково-дослідний

інститут економіки та інновацій, м. Одеса,

директор

К.С. Шапошников